

Adolf Handrup om dagliglivet i 1880-erne

Fortalt af datteren Linne Hedegaard, Hurup

Her er en beretning om livet paa en mindre Bondegaard i 1880erne hvor mand, kone og tjenestefolk arbejdede i fælles stræb, man spiste ved samme bord og af samme fad, dyppede i samme smørhul spiste med hornskeer, der efter brugen blev tørret af med hånden og anbragt i sin læderstrop i vindueskarmen eller ved loftsbjælken. I hjemmet i Ullerup sidder stropperne på bjælken. Der var en lille omsætning på sådan en ejendom, både indtægter og udgifter var små, der levedes af egne produkter, konen bagte brødet, bryggede øllet, malkede, kærnede smørret og lavede ost. Det smør, der ikke brugtes i husholdningen fik købmanden i bytte med kolonialvarer. Der slagtedes svin og får, så meget der var brug for, i saltkarrene var der altid reserver. Af æ tow (uld) blev der lavet vadmél, hvergarn og døffel når det var farvet og stampet, (der var farveri og stampemølle i Visbyå) var stoffet næsten uopslideligt, der blev strikket undertøj, vanter og hoser. Den sorte uld blev ikke farvet, den brugtes til strømperne og for at spare blev der bundet en hvid tå i strømperne. Der vævedes hølslæder (uldtæpper) og olmerdug til dynevår. Fyld til dyner og puder leverede fjerkræet. Af fåretælle støbtes lys, det var næsten den eneste belysning man havde, kun ved særlige lejligheder brugtes stenolie. Der købtes kålplanter: kålrabi rød- og hvidkål samt grønkål, så mange, som der var brug for i husholdningen. Der var et lille stykke med gulerødder, som man selv avlede frøet til, ved om foråret at plante nogle af de største og fineste overvintrede rødder og så høste frøene af disse til efteråret. Af røllike og hyldeblomster der blev tørrede lavedes te. Af hyldebær fik man en dejlig suppe og tilsat melboller var det en fin søndagsret. En hyldebærpons var

god mod forkølelse. Op ad lademuren voksede maløwt (malurt), der brugtes til ølbrygning. Blev én »kwak« fik han en kop varm maløwt te, selv en syg ko fik en flaskefuld, og ikke at forglemme: at sætte på brændevin. Sådan en bjæsker satte varme i kroppen. Når der var brygget øl fik posten sammen med husbonden et glas Wuut (urt). Der avledes også brun senep, løg og kartofler, der blev lavet kartoffelmel. Kartofler var jo daglig kost og de kogtes med skindet på og så måtte hver pille sine kartofler ved bordet. De voksne havde for skik at sige til børnene: »Æ ka si, do hår fåt katøffel te di ojn (middag), der er skind o di ' nees«. Så foer hånden op og gned næsen, da børnene troede det var kartoffelskind. Enkelte avlede humle. Husmoderen stod for husholdningen og husstandens forplejning, fodrede grisen, passede æ smokretter (høns, ænder og gæs), hjalp med malkningen 3 gange daglig. Tjenestepigens løn

Adolf Handrup, Ullerup - 1884-1975.

var for et år 35 - 40 kr. Hun skulle malke, gå ud til alt forefaldende arbejde og gå husmoderen til hånde ved vask og rengøring. Kun i stuerne var der fjælgulve, der til daglig blev fejede og sandstrøede, de var jo ikke ferniserede, men til højtiderne og ved festlige lejligheder blev de skurede med grøn sæbe, lud og sand med en skurevisk lavet af rughalm, kar, baljer og trætoj fik også en omgang med skurevisken. Til båndene brugtes et stykke endetræ. Kobber, messing og sølvtøj pudsedes i tørveaske rørt op med øl og der brugtes en ulden klud, det ridsede ikke. Grukedlen var af kobber og den blev skuret blank, hver gang den havde været i brug. Pigerne havde næsten altid bulne fingre af at skure og pudse. Pigen skulle også rense fyrstederne for aske, tænde op, pudse kakkelovne og komfur. Hun vaskede op vaskede storvask, redte sengene i karlekamret. Der var dengang rughalm i sengene, det blev skiftet hvert år når rugen var i hus og sæderugen var tærsket. Når fårene var kommet på græs om foråret blev der muget i fårestien, det var en fast sammentrampet masse, der med en greb måtte tages i lag. Der brugtes ikke skovl, det bragte uheld blandt fårene. Gødningen blev med en skarp spade skåret i småstykker og når pigen hjalp med at sætte kartofler blev der lagt en håndfuld fåregødning ved hver kartoffel. Når de skulle i tørveskæret var det heldagsture og de havde fitalli med i vognen, mad, drikke og redskaber. Der skulle være en ordentlig ølbimpel eller skægmand med. En husmand stod i » æ pøt,« karlen »skod fræ« pigen jævned. I de øverste lag blev tørvene gravede og kaldtes saaj, æltetørvne kaldtes skottørre, hedetørvne flat-tørre. Pigen hjalp når tørvne skulle bræsles, rejses og skrues, i høslet med at bræsle, hverre og rive. Om høst bandt hun op efter karlen, høstkonen efter manden, de gik 2 jar(jern) (leer) både i slet og i høst. Når der høstedes byg blev der »gien tåg« drengen fik et tagneg under armen og løb fra den ene opbinder til den anden med nogle strå til et negbånd. Byg måtte ikke bindes med sit eget så vred man kornet af. Når kornet skulle køres ind fik pigen og høstkonen et bundt simer bundet bagpå og gik igang med at binde toneg (2 og 2 neg sam

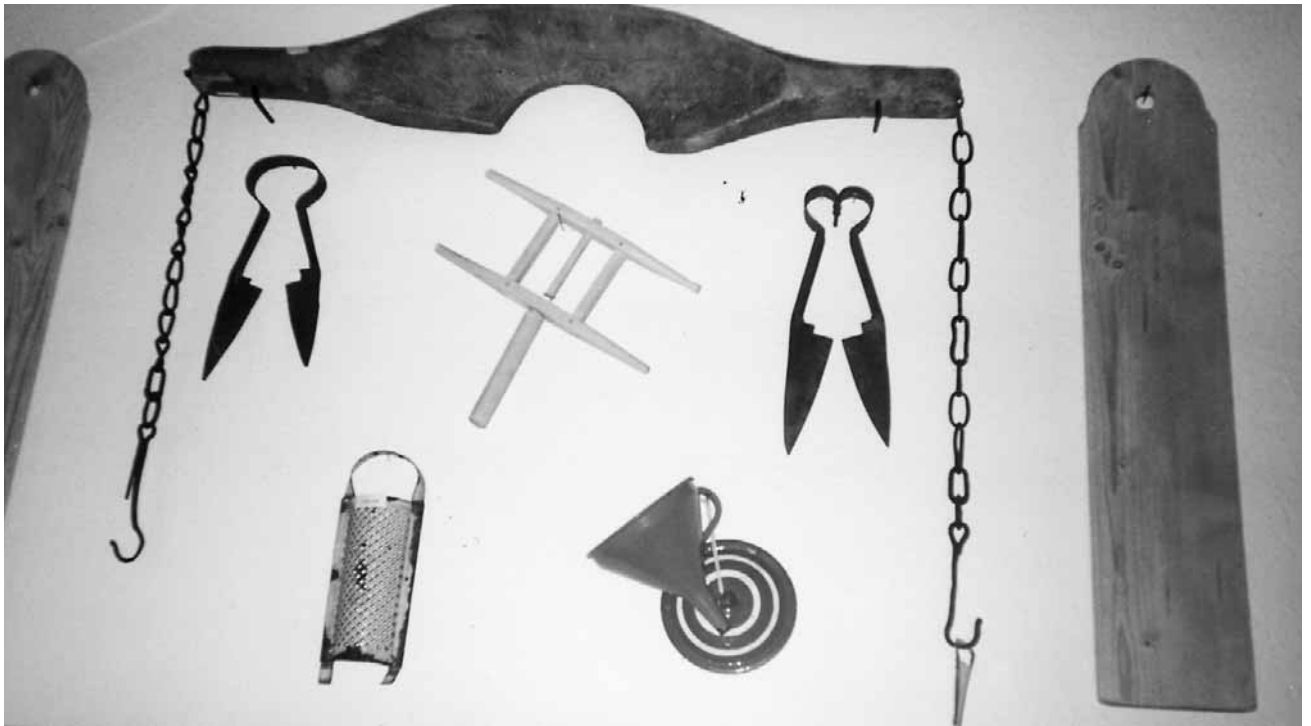

Fattiggården i Ullerup.

men). Blev der bundet til stak (når kornet skulle sættes i stak (hæs) skulle de skrå rodender af negene vende samme vej (når negene blev sat i »ræ« (hobe) skulle de stå på tå. Når marken var ryddet for neg blev æ ræ-ste af kvinderne revet ren med håndriver. Når møddingen var kørt på brakmarken var det pigernes bestilling at sprede møget, fårene blev vasket grundlovsdag og om efteråret, det besørgede karlen og pigen. Konen i huset klippede fårene. Når en karl blev fæstet gjaldt fæstemålet fra 1ste maj et år. Lønnen ca 150 kr. Der blev spurgt: »ær do gue te æ hylli ? ka do bær en tønd row? ka do pløw en lieg fujr? Også dengang hed det: Lige furer ser godt ud, de sparer tid, da der ingen ekstra vendinger bliver på agerens opløjning og de borger i høj grad for at hele marken er pløjet godt. En karl skulle kunne lægge tøjet rigtig på en hest, sad en bringsele for lavt blev hesten brudt, for højt drov den i kværk (kunne ikke få luft). Det var især når æ borer (græsmarken) blev dybpløjet, da måtte der holdes øje med hestene, begyndte én at slingre, skulle ploven øjeblikkelig væltes af jorden ellers gik hesten omkuld. Når så selen spændtes et hul ned sad den som den skulle.

Det var især om foråret, der skulle passes på at hestene ikke blev brudt, æ dræt (seletøjet) var smurt godt i tran, så det var blødt og smidigt. De første dage var det klogt at bade hestene under selen middag og aften med fransk brændevin.

Forårsarbejdet i marken begyndte først i maj. Marken blev slettet (harvet) over og tromlet,

Forskellige gamle håndredskaber fra 1800-tallet.

skulle så have ro i ca. 8 dage så ukrudt kunne spire, derefter turde man harve op til såning. Korn og frø blev sået med hånden, det besørgede manden. Rugen var sået om efteråret så var der kun havre og byg at så om foråret. Byggen blev sået efter borer (græsmark) . der blev pløjet 2 gange om efteråret og 2 gange om foråret. Der såedes kun 6 radet byg, da de mente , der kun kunne brygges godt øl deraf.

I Drøvtens tid kom karlen op kl. 4 for at fodre hestene. Det var en kunst at bruge og fodre dem så han ikke kørte ” æ eden fræ dem”. De skull æd op for hver gjævt nogle havde lidt gulerødder , en gulerod engang imellem styrkede appetitten, nogle kogte rug og blandede en håndfuld i hver gjævt, men det bedste var at lægge et tyndt lag græs ovenpå halmen i skærerkisten eller hakkelsesmaskinen. Hestene fik kun hakkelse og så en visk hø til kvæld. De blev fodret 2 timer morgen, middag og aften, før davre skulle karlen strigle hestene, lægge dræt på dem, muge i æ øgstøld, skære hakkelse. Hestene skulle være for døre, klar til at køre i marken på slaget 6, der gjordes 4 beder om dagen, 1/2 times hvil for- og eftermiddag, hvor hestene fik en gjæwt og karlen en melmad og

øl. Ølkruset stod altid fremme, der var middag 2 timer ,da fik karlen 1 times middagsøvn , kl. 2 drøwtedawskaffe med en knald brown sukker. Kl. 8 melmad - skären smørrebrød, nætter kl. lo mælk og vandgrød (en sej: En gue nætter ligger en o æ røg).

Det var en hård omgang for en karl om foråret at komme i marken efter et par heste fra 6 morgen til 8 aften, det eneste fodtøj var et par sko eller træskostøvler beslået med svære jernringe, der samlede nogle store kropninger en tung ekstra byrde at slæbe på så karlen tog det selvfølgelig barfodet så snart han kunne hyt hans tær. Han var i pløser - Byggen blev sået lige før pinse eller lige efter, når der var tilsået skulle de i tørveskæret og der blev slået lyng til optænding og til at ilde den store bageovn med. Brakmarken skulle pløjes 6 - 8 gange i sommerens løb. Der var høslet på ager og eng. Inden høst blev der tækket et stykke, dem der ikke havde rørskeer tækkede med rugtag. Det var mest karlen der syede for tækker, revled, gå tåg, smed negene op til tækkeren - en wærren kåel kunne stå på jorden og smide et tagneg over laden. Han tog om toppen og gav det et ordentligt hvist, når et stykke var færdigtækket

skulle han med en uldsaks klippe »æ ågs« (Tagskæg) og når borerne blev skrælpøjede blev der lagt »Mæntørre« på det nytækkede stykke stråtag. Tørvene skulle også være i hus før høst.

Når høsten var overstået og i hus blev der tærsket sæderug, møddingen kørt på brakmarken, rugen blev sået i første halvdel af september, det hed om rugen: »Red godt under mig, så skal jeg nok dække mig selv. - Hvorledes maj end bliver lader rugen sin vippe se - i fire uger den skrider og i fire uger den drier (dræer) i fire den rinder ned mod høsten«. Der var en ejendommelighed ved rugen, man troede at rugen kunne blive til hejre, rugen var den eneste sædart hvori der voksede hejre.

På sund jord var der næsten aldrig hejre, men på lave fugtige pletter, var der næsten ene hejre. Når rugen var sået blev æ borer skrællet, der blev mønnet og kartoflerne taget op, så var det snart tid at gå i gang med efterårsplojningen, der skulle være afsluttet senest første november, så kunne karlen gå i laden og begynde tærskningen først rugen, det hed sig: rug på kamp, men byg på svamp. Der blev lagt 4 neg ud, når de var tærsket rene blev halmen lagt op i den ene ende af tærskeloen og rugen skubbet ind mod halmen. Det var lettest at tærske rugen på bar lo (på Kamp) sådan fortsattes der med

Spinde- og væveredskaber fra 1800-tallet.

plejltærskningen så længe der var plads at tærske på, så blev halmen rystet ren for korn og bundet i »Brøjkjærver«, småhalmen æ småmad« revet af kornet med en lorive og kornet skubbet ud op i den ene ende af loen. Når der var tærsket så længe, at de skulle ha »Kuer å æ lo« blev kornet toppet op i en dyngge en skæppe blev vendt med bunden i vejret og manden satte sig og tog kasteskovlen i sin hånd. Der skulle en øvet hånd til at kaste, det lægger sig i en halvcirkel, avner og de lette korn først dobbelte korn og tidselhoveder og andre tunge ting som småsten længst ude. Hvert kast skal falde nøjagtigt ens, når der fra sådan en robe fjernes noget fra indersiden og ydersiden er det i midten en ensartet og fin sorteret kvalitet. Samme fremgangsmåde brugtes til byg og havre med den forskel, at byg blev liggende på tærskestedet for jo tykkere lag man tærskede på des lettere var det at tærske byggen ren og samtidig blev det kjøret (haserne slået af) Det tykke underlag var den før omtalte »svamp«. Der kom en fisker og ville købe sædekorn han ville have fra indersiden af roben »ævæl et ha dem fofløvven kuer.« Han mente de lette korn kunne kastes længst.

Når der var optærsket blev der »tån tåg åe af rughalmen (til stråtag) så meget halm som til et tagneg tog man under armen stødte det mod logulvet fjernede de knækkede strå, vred deraf en vase til negbånd stødte rodenden af neget mod lobalken bandt neget tog om rodenden og slog toppen mod en buk, for at fjerne eventuelle korn. 3 neg blev bundet sammen om rod og top, en tag-kjærve skulle veje 12 pund. Når karlen var færdig i laden afløste han »manden« i stalden. Tjenstedrengen kom første maj måske første gang han var ude at tjene, det var ikke lutter lagkage for sådan en bette klør i den tidlige morgenstund og på bare ben i dugvådt græs ud i mark og eng »å fløt mårfløt« få køerne på græs så snart de var malkede, gøre rent i stalden ud at flytte køerne, der skulle være på stald igen før de bissede, han flyttede også hestene, unghøvderne og fårene. En dreng fik lært at bruge sine ben det var i løb fra morgen til aften, kun i skridtgang når han trak med køerne - der var ingen løsdrift. Alle

Tallerkenrække med keramik og porcelæn fra 1800-tallet.

dyr stod i tøj - kun hestene og køerne kom ind om natten. Når drengen var i marken havde han altid en skarp kniv i lommen, køllen på nakken, et bundt hæle og hælsom er på ryggen. Ramte en hæl (tøjrpæl) en sten måtte kniven rette på skaden, ramte han skævt med køllen, så flosning o koow blev slået i stykker måtte der en ny hæl til. - Fårene var de værste, - kom et par løs, løb de til et andet par og kom i »snæer«. Det er helt utroligt den knude, der kan knyttes i løbet af en nat, og for at løse sådan en bylt må der skæres en låen-strik. Løb fåret så fra ham var der ikke andet at gøre end »å oprend 'en« og det var en varm omgang. Han måtte passe på at fåret ikke fik så stort forspring, at det fik tid at lade vandet før han nåede frem for mens det stod på var det lettest at fange, men så var de som regel langt fra deres udgangspunkt og nu var dyret ikke til at få ud af stedet, slæbe eller bære det kunne han ikke (den var trasi). Den situation har kostet en bette fløt-dreng mange tårer. Ak, ja, den der har prøvet det véd besked. - Drengen jagede de med alle sammen, som Aakjær siger: »A hår rend djær møl-boj men di anner sow«. Mange ville have ham for nar, sende ham til naboen for at låne en møddingsskraber eller en træ-rækker eller:« Kender du plejlvisen?« Den måtte han lære - så satte de plejlen om halsen på ham og klemte til han skreg: av,av »Do kan jo æ plejl-viis, do mo osse

lær å kys æ jomfru. »Han skulle tage fat midt på plejlshajlen, sætte den på logulvet bukke sig og få slaglen til at svinge rundt, når der så var rigtig fart på rejse sig lynhurtigt, kysse hajlekappen, dukke ned igen uden at rammes af slaglen, men selvfølgelig fik han en ordentlig sinkadus på siden af hovedet, - Madmor sørgede godt for ham så langt hun kunne stak tit en hægen bid til ham. Trods det, at han blev jaget med fra Wellum te Thøger (et specielt thylandsk udtryk i forbindelse med Sct. Thøger). Så havde den lille fyr sit kongerige i den frie natur på mark og eng, hvor han var enehersker, han var ven med dyrene, havde navn til dem alle, de kendte ham og ville kæles for, kløes og klappes. Han vidste bestemt hvor mange vibe- og lærkereder, der var på hans domæne og hvor de var, nogle småsten som mærke nogle skridt fra reden, passede på at dyrene ikke kunne nå reden og beskadige den. I engen havde han 1 eller 2 musbo'r (her mangler vi et bogstav i alfabetet der dækker f.eks. o'et i den jyske udtale af mor) med sorte humler, de var fredelige. Med et stykke rugstrå uden knæ brugt som sugerør sat ned i en celle, kunne han smage lidt af den vidunderlige vilde honning, passede dog altid på ikke at beskadige deres vokskager eller bo. Engang imellem lavede han af vissent græs et lille bål og stegte et par kartofler. Véd I hvor herligt, det smager?

Den første november var det en glad, stolt og næsten fuldbefaren gut der drog hjem til mor og far med sin fulde sommerløn: lo kroner, 1 pund tow og et par nye træsko.

Manden på gården, ja han havde jo ansvaret for hele bedriften både folk og fæ. Der var en 7-marksdrift byg, brak, rug, sidstkjærve havre og 3 marks græs. Af redskaber og maskiner var der 2 arbejdsvogne, 1 plov, 1 krumtandet harve (20 tænder), 1 8 bul træstel-harve (32 tænder), 1 trætromle, 2 høstleer, 1 hårskammel, spjarer, krojjer, river, skovl, grebe, forke, en »mog-boer«, 2 plejle, 1 skjærkiste (en slags krybbe på 4 ben, med kniv for enden og hakkelsen blev skåret ved håndkraft,) og en slæbekratte til at rive stubmarken med. Når karlen fik et reb over skulderen og slæbte den over marken hed det: Han er ude med »Gal-Dorte«.

Manden skulle lægge arbejdet til rette, stå for køb og salg, besørge de nødvendige kørsler gå med i arbejdet i marken - især i slet og høst, så korn og frø med hånden, lære karlen at håre og bruge en hylli. Den »går« bedst når den er i »æ hog« lige langt fra enden af draget til lår og od, vise ham hvordan en svingplov skal skjævtes (indstilles) og spænde hesten rigtig for ploven, en meldtømme og en kløpind på furehesten, så går de lige langt fra hinanden hele tiden, karlen har så fri udsigt, så det er let at holde furen lige og så er det en fornøjelse, at gå efter ploven. Så længe karlen var beskæftiget i mark eller lade fodrede manden dyrene, ungdyrene fodredes karrigt, køerne fik hø og megen hakkelse blandet med grutting og lidt kraftfoder – bomuldsfrøkager, saratov solsikkekager og P.C.Olsens linkager. Man fik det i hele kager, der blev slået i stykker med en hammer, solsikkekagerne var så fyldt med søm og jernstumper, som man måtte passe nøje på at få samlet fra. Når karlen havde overtaget arbejdet i stalden, kunne manden komme i gang i »æ temmer-stow (huggehuset). han 'lå reb', hog hæll, å fæ'r (reparerede) det der i årets løb var gon Pån oe«, han kunne lægge en sko, det var kun kørehesten, der gik med sko. Når der var »røjt ind« (fodret af) var det melmaddaws. Karlen havde sit tagneg med ind, når der var spist tog manden avisen -som 2 naboer holdt i fællesskab - og læste højt for husstanden, det sinkede jo ikke arbejdet, karlen snoede med hånden 50 favne simer på en aften eller bandt løb, pigen kartede, strikkede eller ribbede fjer, konen spandt eller syede. Dagen sluttede med Nætter - mjælk å grød, så søgte man sengen, der var ikke noget at rende efter - biograf eller gymnastik var der ikke noget der hed.

Den udvikling, der er sket på alle områder siden da, er så umådelig, at selv den, som har levet med fra dag til dag har svært ved at forstå, at der virkelig var så primitive forhold. Man pløjede, såede og høstede det der blev at høste. Der var ikke noget til at pirre afgrøderne med, ajle eller ekstra gødning, ingen bekæmpelse af plantesygdomme, skadedyr eller ukrudt, der var mange tidsler men man trøstede sig med ordsproget om koen: Gikr do mæ tidsler i mi

Adolf

i det rare ven som siden kint i sort
 så manges gang vi har os sammen gladt,
 Min ONKEL herda: bli him som er min klar
 gik hen og fanged' i sit gam din adle bror,
 forbundne er vi og på anden ifor farøn
 vi sted som små soldater ved den se min
 babaljon,

at der var år imellem er en sag for sig
 men det behøver jeg jo ej at sige dig.
 I theoretiken kan vi til til Thisted draagt,
 så manges gode ture har vi sammen tagt,
 vi holdt os dog til, fyglaud og skandinaviens
 og nåed' f. ex. aldrig til Balarvin.
 Så mangen god ferie du skænked mig,
 og altid glad ved vil hard jeg banded mig
 derfor: når idag **50** du fylder
 er det kin rimligt jeg dig hylde.

Som ung du trådte dine sko i, mende,
 en navk soldat du var da - efter sænde.
 Soldatens dag er ofte trang,
 din middagspavn ialfald meget lang,
 hver dag du mødte hvor vi bo'de
 og sov så krypt med skammel under hovede,
 til klokken ke du vågned glad og fro.
 (Ja tro det, hvem der kan dit bro)
 og skyled tid på store plads til ovulle,
 at ja - det var vel nok en proprietær,
 men daqer kom omsider, da du a' ku' træde,
 jeg gæller på at du lang højt af glæde.

Da Adolf Handrup den 11. juni 1934 fyldte 50 år, skrev hans brorson, sparekasseassistent Knud Handrup, Aalborg, denne prolog illustreret med små tegninger.

høe - gir æ dæ smør po di brøe. - Ved hver ejendom var der en kile eller et mindre jordstykke, hvorpå der avledes katøfler år efter år. Man hørte aldrig om skimmel eller sygdom. Dengang satte karlene sig en ære i at overgå hinanden, være den første og skrappeste i arbejdet, omhyggelig og påpasselig så husbond var tilfreds, hævde sig blandt kammeraterne, For at nævne et eksempel: en stærk og værren karl her fra sognet tog plads på en proprietærgård, forkarlen var meget dygtig og hidsig på arbejdet, jagede altid på, ingen kunne hamle op med ham eller binde op og følge ham. Den første høstdag siger den nye karl: Det gor nøj rask« - Ja, vi ska helst hold en mil i æ timm! De andre karle snakkede med den nye karl om

ikke han ville prøve at binde op efter forkarlen. Om morgenen smed karlen tøjet på nær bukser og skjorte, forkarlen forstod at nu var det enten eller og 'lå godt fræ land, men karlen fulgte ham lige i hælene, og hvor meget farten øgedes var karlen lige tæt på. Da der var høstet en tid sagde karlen:« Hu ha, Æ fryser, Æ ska i mi blus.» og som dagen gik og solen steg og tempoet yderlig øgedes blev karlen ved at fryse, tog den sorte krave og vesten på. Til sidst sagde han: »Det er osse lii my,æ ka et hyt mæ.« så trak han i en tyk vintertrøje og fulgte forkarlen i hælene dagen ud - nederlag og sejr - folkene godtede sig. Da der skulle bæres hvede fra tærskemaskinen ville karlen hjælpe forkarlen den første sæk op på en buk, så den var lettere at tage på ryggen »Hver kael tår si sæk« sagde forkarlen »Ja ka do, ka æ også» svarede karlen. At tage en tønne hvede på jorden og selv lægge det på sin ryg og bære det langt for at tømme sækken på loftet, det var ikke for svæklunge.

En husmand, han var væver, men en grum slider. Han havde en stor børneflokk og han tog arbejde ved hvadsomhelst, at tærskede med plejl for 1 mark og kosten om dagen kunne han ikke føde familien ved, så tærskede han »for tønne« ved lys morgen og aften. I den tid møddingerne kørtes ud tog han arbejde ved at sprede på den betingelse, at de ikke sendte bud før der var arbejde til 1 dag, han fik 5 øre pr læs og kunne sprede 80 læs pr dag. Når han kom hjem efter sådan en arbejdsdag gik han i æ Vævl til langt ud på aftenen, om morgenen før han igen tog hjemmefra skar han et mærke i growkagen - dertil og ikke længere måtte de skære den dag. Da plejlen blev afløst af damptærskværket var der en stab af husmænd der fulgte maskinen hele tærskesæsonen. Hver mand havde sin faste plads. Der var 2 kornbærere timelønnen var sat op fra 20 til 25 øre i timen, vor nabo Poul Bak tilbød for 30 øre i timen ene mand at bære kor-

net op, han præsterede, at bære 101 tønner havre fra maskinen op på loftet mellem 2 måltider, han måtte løbe vejen tilbage. Den slags satte respekt.

Ungdommen af i dag vil vel synes at det var det rene slaveri, slide sig vind og skæv næsten uden løn ingen frihed, adspredelser, idræt eller udflugter. Adspredelserne var af en anden art, de fandt en glæde i fælleskabet, ingen kunne tænke sig, selv om det ofte var strengt arbejde, at blive sur eller tvær om dagen blev lang. Der var mere tilfredshed dengang. Når der vankede en god og rigelig kost var det ingen grund til klag, og så i den lange dejlige sommer, hvor karl og pige arbejdede side om side i mark og eng, ja hvad kan være skønnere end i høsletstiden i duftende enge at samles med en flok unge, glade karle og piger fra naboengene og spise den medbragte middagsmad, få den store ølbimpel op af den svale å, få læsket den tørre gane med det liflige, kolde friske hjemmebryggede øl. Når tørsten og sulten var stillet og snakken havde haft frit løb skulle der synges, danses og leges. Den friske bløde engbund indbød til allehånde kunster. Der blev prøvet kræfter, hvem der var skrappest i livtag til at hverre kat, at springe over den bredeste tørveg-rav, springe buk, trimle over tå, stå på en flaskehals og kysse sin stortå. Det var jo der, som altid: der bejledes til pigernes gunst, og så igen med fornyet kraft igang med arbejdet. Om søndagen når flere unge kom sammen, skulle der også prøves kræfter, hvem der kunne lægge den tungeste sæk korn på nakken, hvor meget man kunne holde ud i stiv arm, ja og vendes hånd og rykkes krog. - Tjenestefolkene blev ofte flere år i samme plads. Karl og pige, som arbejdede sammen år efter år, kom som naturligt var til at synes om hinanden, deres ønskers mål blev at sætte bo, lægge til side af den sparsomme løn til målet var nået.